

'InZicht' licht u in over nieuwe boeken, congressen en lezingen in taalkundig Nederland en België. Vermelding in deze rubriek betekent niet dat de redactie ze aanbeveelt. Voor een zo volledig mogelijk beeld hebben wij ook uw hulp nodig. Weet u iets waarvan u denkt dat het in deze rubriek thuishoort, laat het ons dan weten. Verschijningsdata en prijzen onder voorbehoud.

Bijbeltaal

Het christendom en de Bijbel hebben een enorme invloed op ons geestelijke en culturele leven en daardoor ook op ons taalgebruik. Er zijn woorden (*gouden kalf, farizeër, jeremiëren*) en uitdrukkingen (*in goede aarde vallen, de dood in de pot*) die we rechtstreeks uit de Bijbel hebben overgenomen, maar er zijn ook veel begrippen die in bijbelse context een eigen betekenis hebben (*broeders en zusters, Babylon, dienaar*). In het lijvige boek *Valse profeten* heeft de Vlaamse theoloog en filoloog Bart Mesotten honderden van deze bijbelse woorden en uitdrukkingen samengebracht. Dat is op zichzelf niet nieuw, maar het bijzondere van Mesottens aanpak is dat hij ook ingaat op de bijbelse context. Hij doet dat omdat niet iedere in etymologie geïnteresseerde lezer goed thuis is in de Bijbel.

De woorden en uitdrukkingen zijn geordend op trefwoord (*aalmoes, aanfluiting, aanzicht*, etc.) en worden allemaal vrij uitgebreid behandeld, met uitvoerige beschrijvingen van de bijbehorende bijbelteksten (en citaten daaruit) en een gedegen beschrijving van de talige, culturele dan wel theologische of kerkhistorische ontwikkeling ervan. Zo nodig wordt er naar Engelse, Franse en Duitse varianten gekeken, en ook naar andere bronnen dan de Bijbel, zoals het Gilgamesj-epos. De grote informatiedichtheid van de lemma's gaat overigens niet ten koste van de leesbaarheid.

Mesotten meldt in zijn voorwoord dat hij is uitgegaan van woorden en uitdrukkingen die nog in gebruik zijn, en dat hij daarom bijvoorbeeld *armageddon, Beëlzebub, beren op de weg zien* en *aan de heidenen overgeleverd zijn* heeft weggelaten. Dat maakt toch een wat merkwaardige indruk als je ziet hoe uitgebreid zijn verzameling is, en als je bedenkt dat obscuurdere spreekwoorden als 'Als de ouders onrijpe druiven eten, krijgen de kinderen stroeve tanden' wel zijn opgenomen.

Valse profeten. Honderden bijbelse woorden en uitdrukkingen te gast in het Nederlands is een uitgave van Averbode en kost € 36,50 (gebonden, 644 blz.). ISBN 978 90 317 2523 6



■ VERGELIJKINGEN



Het *Van Dale Groot vergelijkingswoordenboek* bevat een kleine vierduizend vergelijkingen die worden gebruikt om de betekenis van een woord te versterken. Voor het grootste deel hebben ze een 'zo ... als ...'-vorm: zo *duf*

als een konijn, zo zat als gespogen spek. Maar ook vormen als *kogelrond* en *paren als konijnen* zijn opgenomen. In het boek wordt de betekenis ervan verklaard, veelal aan de hand van citaten en voorbeelden. Waar dat van belang is, zoals bij *eruitzien als de dood van leperen*, wordt ook de herkomst toegevoegd.

Van Dale groot vergelijkingswoordenboek. Verklaring en herkomst van vergelijkingen van Ton den Boon is een uitgave van Van Dale Lexicografie en kost € 49,95 (gebonden, 494 blz.). ISBN 978 90 6648 084 1

■ NIEUWE WOORDEN VAN 2007



Net als vorig jaar dient ook de editie-2008 van *Van Dales Jaarboek taal* weer twee nogal uiteenlopende doelen. Ten eerste inventariseert het – zoals de titel al doet vermoeden – de nieuwe woorden

van het afgelopen jaar, zoals *prachtwijk, bosbelasting* en *klimaatzwendel*. Daarnaast geeft het woorden die al veel langer in het Nederlands voorkomen, maar nog niet in de grote Van Dale stonden. Welk woord nieuw is en welk oud, is niet altijd duidelijk. En ook is het de vraag of wat nieuw is, ook bestendig zal zijn. Woorden moeten immers eerst hun levensvatbaarheid bewijzen voordat ze ook echt in de grote Van Dale mogen.

De inhoud van het boek kan men met een meegeleverde cd-rom op de harde schijf installeren, waarna de bestanden ook raadpleegbaar zijn vanuit de elektronische versie van de grote Van Dale. Op de cd-rom staan ook andere extra's, zoals een functie voor retrograde zoeken. De cd-rom is alleen geschikt voor Windows.

Van Dale jaarboek taal 2008 van Ton den Boon is een uitgave van Van Dale Lexicografie en kost € 29,50 (gebonden, 160 blz.). ISBN 978 90 6648 963 9

■ WOORDVORMGEVING



Het boek *Sculptaal* vloeit voort uit de eind-examenopdracht die student Joris Visser uitvoerde aan de Design Academy Eindhoven. Hiervoor construeerde hij honderdtwintig nieuwe woorden, zoals *theoponeren* ('het aan-

vechten van grondregels'), *taboegbeeld* ('omstreden icoon') en *klikschetsen* ('met gebruik van fotografie notities maken'), die hij vervolgens vormgaf in een soort miniposters, waarop de woorden groot zijn afgedrukt en waarop ook de betekenis en de inspiratiebron te zien zijn.

Sculptaal is een uitgave van D'junge hond en kost € 14,95 (gelijmd, 160 blz.). ISBN 978 90 891000 25 2

■ ENCYCLOPEDIERTJES



In de boekenwereld worden veel termen gebruikt die op de een of andere manier met dieren te ma-

ken hebben, zoals *drakenbloedpoeder* (kleurstof), *elefanthaut* (papiersoort) en *hondsletter* (de letter r). Daarnaast zijn er veel dieren waarvan de naam een woord bevat dat iets te maken heeft met lezen, schrijven, boeken of de productie van drukwerk, zoals de boekvink, de inktvis, de kommavliender, de schriftbaars en het papiervisje. Al deze (ruim tweehonderd) 'encyclopediertjes' zijn nu verzameld in een gelijknamig, mooi verzorgd en met tekeningen geïllustreerd boekje.

Encyclopediertjes is verschenen bij uitgeverij Perio en kost € 15,- excl. porto (gebonden, 96 blz.). Bestellingen bij W. Winters per e-mail (w.winters@chello.nl) of telefonisch (058 - 215 37 73).

■ TAAL OP ADVERTENTIESITES



Advertentiesites op internet, zoals eBay, Marktplaats en Speurders, zijn een groot succes en trekken miljoenen bezoekers. Maar de teksten waarmee adverteerders hun koopwaar aanbieden zijn niet altijd even vlekkeloos, en soms in al hun onbeholpenheid onbedoeld komisch. Tekstschrijver en taaladviesauteur Eric Tiggeler schuimde een aantal Nederlandse vraag-en-aanbod-sites af en vond “kronkelend taalgebruik, fantasiespelingen, onbegrijpelijke verkoopargumenten en absurde aanbiedingen geïllustreerd met wazige foto’s”. In *Marktpraats* presenteert hij een bloemlezing uit de oogst van zijn zoektocht, met daarin onder meer een “mooi safedruk herman brood” een “friese straatklok” en een “zeer kwalitatieve schoonheidsspecialiste”.

Marktpraats. De mooiste advertentiemissers van het web verscheen bij de Sdu en kost € 9,95 (ingenaaid, 95 blz.). ISBN 978 90 12 12296 2

■ TAAL IN ROUWADVERTENTIES

Barend Weegink, predikant in Katwijk aan Zee, verzamelt al lange tijd rouwadverten-



ties, ook omdat ze volgens hem goed weergeven hoe wij in Nederland aan het einde van een leven de balans opmaken. Een greep uit de vele door Weegink verzamelde annonces is nu gebundeld in *Einde oefening* (een citaat uit de overlijdensadvertentie van een militair). De citaten zijn thematisch gerangschikt (‘natuur en seizoenen’, ‘werk’, ‘er is meer’, etc.), en als extraatje is ook een hoofdstukje met ontspoorde teksten opgenomen (“Voor de vijfde maal in een paar jaar tijds haalde de Here uit onze familie weg ...”). Bovendien gaat Weegink kort in op de tendensen die hij in zestien jaar rouwadvertenties heeft kunnen waarnemen.

Einde oefening. De boodschap van de rouwadvertentie is een uitgave van Meinema en kost € 12,90 (gelijmd, 112 blz.).

ISBN 978 90 211 4172 5

■ UITVAARTTEKSTEN

Na een overlijden zal niet iedereen even makkelijk een grafrede of een rouwadvertentie opstellen. Het boek *Vaarwel!* van Monique Spangenberg helpt de nabestaanden bij het vervullen van zulke taken. Het biedt



praktische hulp bij het schrijven (hoe stel je een levensbeschrijving op, hoe kies je “kleur en toon”) maar besteedt ook aandacht aan het verwoorden van de emoties die een sterfgeval oproept. Daarnaast geeft het tips, voorbeeldteksten en toepasselijke citaten en metaforen.

Vaarwel! Hoe schrijf je een treffende tekst bij de uitvaart is een uitgave van Servire en kost € 19,95 (gelijmd, 191 blz.). ISBN 978 90 215 1141 2

EN VERDER

■ *Kèk mè nâh. Plat en bekakt Haags* van Ad van Gaalen en Frans van den Mosselaar. Dertiende druk van deze uit 1985 stammende uitgave over het nog immer populaire Haagse stadsdialect, deze keer uitgegeven door Seapress. € 9,90 (gelijmd, 109 blz.). ISBN 978 90 73930 29 2

■ *All Write. An Introduction to Writing in an Academic Context* van Kris Van de Poel en Jessica Gasiorek. Schrijfhulp Engels voor academici met aanwijzingen voor het opstellen van een lezing, een samenvatting, een debat of een essay. Acco, € 22,50 (ingenaaid, 112 blz.). ISBN 978 90 334 6627 4 ■